

Українські селянки біля Радивилова готують зерно до сівби (24.09. 1934 р.).

По цій дорозі з Дубна на Ковель їхала американка на «Форді», а назустріч їй – кінні екіпажі (фото зроблене біля села Маслянка 28. 09. 1934 р.).

Американська мільйонерка 83 роки тому робила «фотосесії» для рівненських селянок

Якими були
західноукраїнські
терени в 30-і роки
минулого століття,
коли перебували під
владою Польщі?
Відповідь на це
питання наразі
оприлюднив один з
американських сайтів,
публікуючи до сотні
фотознімків,
зроблених відомою
дослідницею історії,
мандрівницею, членом
Американського
географічного
товариства, однією з
найбагатших
американок Луїзою
Арнер Бойд.

У 1934 році вона 47-річною взяла участь у роботі міжнародного конгресу географів у Варшаві. А після завершення роботи форуму здійснила наукову експедицію містами Західної України.

Під час подорожі фіксувала побачене на фотоплівку, зробила понад тисячу знімків. Таким чином в об'єктив потрапили визначні пам'ятки краю, при-

**Луїза Арнер Бойд без подорожей
не уявляла свого життя.**

родні пейзажі, об'єкти селянського побуту та, зрештою, чисельний люд, з яким зустрічалася американка.

Наразі усе це, вийшовши з архіву на «білий світ», стало вагомою історичною спадщиною, яка «проливає світло» на те, як жили наші попередники-українці вісім десятиків років тому, яким

був наш край – в природі, традиціях, житейських діяннях.

Заодно заново відкривається світлий образ самої Луїзи Арнер Бойд, батько якої володів золотими рудниками в Каліфорнії. Відтак Луїзі перепав величезний багатомільйонний спадок, і вона в 33-річному віці стала

в Америці однією з найбагатших жінок. Зрештою, попри фінансове багатство жінка завше тягнулася до того, що збагачує людину духовно. Разом із тим не цуралася зустрічей з простолюдом, фізичної праці, участі в благодійницьких, дослідницьких проектах.

У 1918 році Бойд як медсестра здійснила поїздку спочатку в Європу, потім в Єгипет, щоби боротися з «іспанкою», хворобою, яка на той час забрала біля 100 мільйонів життів. Затим дослідницю заманила до себе Арктика, куди вона організувала експедицію. Причому, двічі. Другого разу Луїза взяла із собою фотоапарат та кінокамеру. У результаті в історії залишилося сім сотень арктичних знімків та фільм.

Прикметно також, що відважна американка заповзлялася знайти «слід» знаменитого полярника Рауля Амудсена. Його корабель, як відомо, зазнав аварії в Баренцовому морі, вийшовши в свою чергу на пошук дирижабля «Італія», що зник із 16 людьми на борту під час повернення додому з Північного полюса. На жаль, шестимісячні пошукові ста-

**Арка-вхід в м. Дубно біля Луцької брами
(вересень 1934 р.).**

вання експедиції, організовані Луїзою Бойд, не увінчалися успіхом. Натомість уряд Норвегії високо оцінив цю місію, нагородивши американку королівським орде-

Важливо також, що від 1934 року ці фотографії, хоч і дещо поплідли, не набагато втратили в своїй якості. А от у значимості – то, звичайно, примножили

Ось такі селянські обійстя зафіксувала американська мандрівниця 28 вересня 1934 року в селі Брищі (нині Млинівського району на Рівненщині).

ном-хрестом святого Олафа. Відтак достойниця, яку йменували також «Королевою Арктики», стала третьою жінкою в світі, що отримала таку високу нагороду.

А нагородою від українських теренів для американки є світла пам'ять про неї і вдячність за фотографічну спадщину. Зокрема, дослідницю вельми привабили Кременець, Радивилів, Дубно, Ковель. І де б вона не була, старалася чим побільше закарбувати побачене на фотоплівку. Це, за великим рахунком, було повторення подвигництва художника Наполеона Орди, який на півстоліття раніше йшов тим же шляхом і фіксував реалії графічно на картинах. Фактично Луїза робила те саме – тільки за допомогою фотокамери, яка на той час була рідкістю.

свою вагу. Бо по них можна вивчати історію. Порівнювати нинішній час із майже сторічної давності. Мене особисто в цій фотографічній колекції особливо вразив селянський побут та архітектурні ансамблі. Багато з останніх, до речі, на нинішній час уже стерлися із землі. А от на знімках продовжують «жити».

Загалом Луїза Бойд, можливо навіть не усвідомлюючи значимості своїх діянь, бо, як сама казала, у подорожах та фотографіях просто окрилювала душу, зробила для України унікальний презент. Нині, після 45 років після смерті американки, він став українським спадком. Мусимо його берегти та цінити.

Євген ЦИМБАЛЮК